

OKOLJE / SAMOOSKRBA

Energetska skupnost bo za večje občine obvezna

Z vključitvijo v energetska skupnost lahko prednosti obnovljivih virov izkoriščajo tudi tisti, ki nimajo možnosti postavitve lastnih naprav. Če bo sprejet predlog novega energetskega zakona, bo načrtovanje skupnostnih elektrarn, za katere je med prebivalci veliko zanimanja, postalo obvezno za vse občine z več kot 10.000 prebivalci.

✎ Urška Rus

Ob višjih cenah energije ljudje vse bolj razmišljajo o zniževanju stroškov z lastno proizvodnjo električne energije, tudi z vključitvijo v energetske skupnosti. Zadnja raziskava o energetske učinkovitosti Slovenije, ki jo izvaja agencija Informa Echo, je pokazala, da o namestitvi lastne proizvodne naprave za električno energijo – te so v zadnjih letih pri nas dosegle skorajda eksponentno rast – pri nas razmišlja 22 odstotkov prebivalcev. Kar 57 odstotkov prebivalcev pa pravi, da o lastni napravi ne razmišljajo, bi se pa vključili v energetska skupnost. Ta možnost je zanimiva zlasti za tiste, ki nimajo primerne strehe za postavitve lastne sončne elektrarne, za tiste, ki živijo v večstanovanjskih stavbah, in za tiste, ki si lastne naprave ne morejo privoščiti.

Če bo sprejet predlog novega energetskega zakona, ki so ga pripravili na ministrstvu za okolje, podnebje in energijo, bi lahko tovrstni skupnostni projekti na področju obnovljivih virov energije, pri katerih v Sloveniji sicer še vedno precej zaostajamo za nekaterimi drugimi evropskimi državami, postali pogostejši tudi pri nas. Predlog zakona namreč med drugim določa, da morajo lokalne skupnosti z več kot 10.000 prebivalci v lokalne energetske koncepte vključiti tudi načrt za vzpostavitev vsaj ene energetske skupnosti, ki temelji na obnovljivih virih energije. »Ni definirano, kateri vir mora občina v sklopu te energetske skupnosti uporabljati, lahko je kateri koli izmed obnovljivih virov energije, in tudi ni nujno, da gre za proizvodnjo električne energije. Lahko je recimo tudi energetska skupnost v sklopu daljinskega sistema na lesno biomaso,« so nam

pojasnili na ministrstvu.

Za tretjino cenejša elektrika

V okoljski organizaciji **Focus** določilo o obveznem načrtovanju skupnostnih elektrarn za večje občine pozdravljajo. »Občine bodo morale začeti razmišljati o vzpostavitvi skupnostnih energetskega projektov in o tem, kako vanje vključiti lokalno prebivalstvo,« pravi strokovna sodelavka v okoljski organizaciji **Focus Barbara Kvac**.

Nekatere občine takšne projekte že vzpostavljajo. V Hrastniku je ob strokovni pomoči **Focusa** nedavno zaživela ena največjih sončnih elektrarn za skupnostno samooskrbo v državi, ki je hkrati tudi prvi primer zadrudne skupnostne samooskrbe iz obnovljivih virov energije pri nas. Skupnostna elektrarna z močjo približno 300 kilovatov se v Hrastniku razprostira na strehi Osnovne šole narodnega heroja Rajka in z električno energijo, proizvedeno s pomočjo sonca, oskrbuje 16 stanovanj iz bližnjih stanovanjskih blokov, tri javne stavbe – občinsko, šolo in bazen –, manjši trgovski prostor in prostora dveh gospodarskih družb.

Član skupnosti in predsednik Energetske zadruge Zeleni Hrastnik **Božidar Roglič** med ključnimi prednostmi skupnostne sončne elektrarne izpostavlja pozitivne okoljske učinke, široko dostopnost in finančne prihranke. »V primeru skupnostne sončne elektrarne so večje inštalacije na enoto moči cenejše, zato je potreben manjši vložek v investicijo, vsi vključeni pa seveda uživajo pomembne prihranke iz proizvedene električne energije,« nam je povedal. »Vsak odjemalec električne energije

je najprej pogleda strošek; v našem primeru bodo prihranki veliki. Do izplačila kredita pričakujemo, da bomo vključeni v energetska skupnost plačevali za približno tretjino nižjo ceno, po izplačilu pa približno okoli dve tretjini. Nezanemarljiva pa je tudi neodvisnost od tržnih nihanj,« je bil zadovoljen Roglič.

Posebnost elektrarne v Hrastniku je tudi zadrudni model. »Zadrudni model nam omogoča, da smo solastniki in da je ta elektrarna res v rokah skupnosti,« pravi Roglič. Vsi vključeni v energetska skupnost so namreč hkrati člani zadruge, lastniki sončne elektrarne in njeni odjemalci. Elektrarna v Hrastniku tako po besedah **Barbare Kvac** poleg okoljskih prinaša tudi družbene koristi. »Model zadruge smo izbrali, ker omogoča najbolj demokratičen način odločanja o vseh upravljaljskih zadevah od določanja odkupnih cen elektrike do izvolitve predsednika in drugih organov. Odločanje poteka po principu en član – en glas. Glas občine ali podjetja tako na primer nima večje moči kot glas državljan,« je ponazorila.

S podobnim skupnostnim projektom bi lahko po besedah naše sogovornice morda prebili led tudi pri vetrnih elektrarnah, katerih umeščanje je bilo z običajnimi zasebnimi investicijskimi projekti pri nas doslej neuspešno: »Pri vetrnih projektih imamo doslej pri nas prakso, da pride investitor s svojo računičo in z namenom prodaje oziroma profita. Lokalna skupnost nima od tega nič. Nedavno se je sicer ponekod začelo razpravljati o nadomestilu za občine, na območju katerih investitorji načrtujejo elektrarne. Ampak boljša možnost je, da se lokalno skupnost v nastajanje takšnih projektov vključi od vsega začetka – da imajo prebivalci možnost sooblikovanja in razvijanja projekta ter tako tudi sprotnega razreševanja potencialnih konfliktov.«

Način boja proti energetske revščini

Med družbene koristi skupnostnih

energetskih projektov gotovo sodi tudi možnost vključevanja energetsko revnih gospodinjstev in drugih ranljivih skupin, ki sicer nimajo dostopa do izkoriščanja prednosti obnovljivih virov energije. »V primeru Hrastnika smo na primer v energetsko skupnost vključili tudi starejšo gospo, ki živi sama in ki smo jo prepoznali kot predstavnico ranljive skupine. Njen vstopni delež smo solidarnostno pokrili iz skupnih združenih sredstev,« nam je povedala **Barbara Kvac**. Višino finančnega vložka posameznega člana skupnosti so sicer izračunali glede na predvideno prihodnjo porabo oziroma po formuli 150 evrov na kilovot njegove pretekle porabe. Skupno so člani skupnosti tako prispevali približno 20 odstotkov k skupni vrednosti investicije, še 20 odstotkov vrednosti investicije so pokrili s subvencijo ministrstva za infrastrukturo, preostanek pa s kreditom Eko sklada z ugodno obrestno mero.

Energetske skupnosti so tudi sicer prepoznane kot pomemben način boja proti energetski revščini, ki v EU pesti več kot 50 milijonov ljudi. »Ljudi, ki jih pesti energetska revščina, je treba nujno vključevati v projekte, kot so skupnostne elektrarne, saj jih v nasprotnem primeru še bolj potiskamo na stran. Medtem ko nekdo, ki si lahko privoščiti investicijo v obnovljive vire energije, s tem še dodatno zasluži, so tisti, ki si takšne investicije ne morejo privoščiti, vse bolj obremenjeni zaradi naraščajočih cen energije,« pravi strokovna sodelavka v okoljski organizaciji **Focus** in ena od avtoric nedavno objavljene publikacije na temo energetske revščine in energetskih skupnosti **Lidija Živčič**. Izpostavila je tudi, da so za izkoreninjanje energetske revščine poleg finančne pomoči gospodinjstvom ali popustov pri računih za energijo potrebni tudi širši ukrepi, kot je vključevanje v energetske skupnosti, ki vsaj deloma spreminjajo strukturni položaj gospodinjstev: »Z vključitvijo v energetsko skupnost energetsko revnemu gospodinjstvu zagotovimo dolgoročni dostop do poceni ali pa celo brezplačne elektrike. Življenjska doba sončne elektrarne je vsaj 25 let. Ne gre torej zgolj za enkratno pomoč ali pomoč, ki jo dobiš v času, ko imaš res velike težave s plačilom položnic, ampak za trajnostno reševanje energetske revščine.« x

Barbara Kvac
okoljska organizacija **Focus**

Pogosto govorimo samo o skupnostnih sončnih elektrarnah, toda skupnostne so lahko tudi vetrne elektrarne. Morda bi lahko pri nas, kjer mnogi nasprotujejo vetrnim elektrarnam in investitorjem, led prebili prav s kakšnim skupnostnim vetrnim projektom.

Lidija Živčič, **Focus**

Ljudi, ki jih pesti energetska revščina, je treba nujno vključevati v projekte, kot so skupnostne elektrarne. Tisti, ki si lahko privoščiti investicijo v obnovljive vire energije, s tem namreč še dodatno zasluži, tisti, ki si takšne investicije ne morejo privoščiti, pa so vse bolj obremenjeni zaradi naraščajočih cen energije.

Z električno energijo, proizvedeno s pomočjo fotovoltaičnih panelov na hrastniški osnovni šoli, se bo napajalo 16 stanovanj, tri javne stavbe, trgovina in dve gospodarski družbi. Timotej Vrtnik